

ȘCOALA VIITORULUI SAU, MAI BINE SPUS, STANDARDELE DE CALITATE ALE UNEI ȘCOLI PRIETENOASE COPILULUI

THE SCHOOL OF THE FUTURE OR ,BETTER SAID, STADARDS OF QUALITY OF A FRIENDLY SCHOOL FOR CHILDREN

Ciuntu Rita, doctorandă UPS „Ion Creangă”, psiholog, IPLT „Liviu Rebreanu”

Adăscăliță Viorica, doctor în psihologie, conferențiar universitar

CZU: 37.013:005.6

Rezumat

În acest articol este prezentată noțiunea de standarde ale unei școli prietenoase copilului și noțiunea de calitate în educație și importanța implementării lor. Standardele de calitate ale unei ȘPC nu au scopul de a pedepsi școlile, profesorii, copiii sau alte părți interesate care nu ating obiectivele stabilite, ci de a măsura și a îndruma partea interesată să poată satisface (sau să depășească) standardele la un nivel minim.

Cuvinte-cheie: Calitatea în educație, Școala Prietenoasă Copilului (ȘPC), standarde de calitate.

Abstract

This article presents the concept of the standards of a friendly school for children and the notion of the quality of education and the importance of its implementation. The standard of quality of a ȘPC do not have the goal to punish schools, teachers, children or other interested parts that do not reach their set goals, but to measure and to guide the interested parts to be able to satisfy(or to overcome)standards of a minimum level.

Key - words: Quality of education, standard of quality, friendly school for children

Școala viitorului sau, mai bine spus, standardele de calitate ale unei școli prietenoase copilului este titlul la care s-a optat încă în 2013, cu aprobarea ordinului nr. 970, din 11 octombrie, privind Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului. Elaborarea standardelor a fost necesară pentru îmbunătățirea planificării și alocării resurselor la nivel de sistem, pentru monitorizarea progresului în vederea obținerii rezultatelor scontate ale învățării, pentru evaluarea rezultatelor obținute în vederea îmbunătățirii calității, eficienței, accesului și echității educației, la nivel de instituție de învățământ și la nivel de sistem [7]. Folosind standarde, evaluarea rezultatelor educației devine obiectivă.

Noțiunea de calitate a fost asociată cu valorile explicite și implicite ale culturii unei comunități sau unei națiuni care ar trebui să se fundamenteze pe: cultură, tradițiile și valorile naționale. Cultura și valorile pe care dorim să le promovăm prin politicile și strategiile dezvoltării sociale și economice durabile. Calitatea în educație este dependentă de valorile sociale în care funcționează sistemul educațional[4].

Calitatea educației constituie o prioritate, fiind o condiție indispensabilă pentru ameliorarea ocupării profesionale, a coeziunii sociale și a competitivității economice. Pentru asigurarea educației de calitate este necesar de urmărit mai multe procese de planificare și realizare eficientă, de monitorizare a rezultatelor, de evaluarea internă și externă a rezultatelor și *în același timp* de îmbunătățirea continuă a lor.

Calitatea în educație mai desemnează și un complex de principii și practici ce traversează întregul mediu educațional, în totalitatea componentelor sale, orientat spre obținerea de rezultate superioare, raportate la standarde și spre satisfacerea nevoilor și așteptărilor beneficiarilor educației. Pentru a defini o școală de calitate trebuie să parcurgem totul: climatul școlar, mediul fizic, curriculumul, relațiile dintre profesori-elevi și comunitate etc. Ca indicatori ai unei școli de calitate ce apar în fiecare lecție sunt:

- material auxiliar;
- activitate metodică;
- întâlnire cu părinții;
- aspect al unei recreații;
- discuție în cancelarie între cadrele didactice;
- întâlnire între director și autoritățile locale;

care pot fi observate în procesul de organizare a unui consiliu profesoral sau în orice discuție informală între profesori și elevi pe holurile școlii[1].

Nevoia înțelegerii unitare a calității educației a apărut din faptul că „nu există, încă, un concept unitar al calității, acesta fiind judecat în funcție de valorile promovate în societate și la nivelul organizației școlare, politicile și strategiile educaționale existente la nivel național, regional și local, situația existentă, definită de factorii contextuali și situaționali, evoluția conceptului de “calitate” [2].

Noțiunea de calitate a fost asociată cu valorile explicite și implicite ale culturii unei comunități sau unei națiuni care ar trebui să se fundamenteze pe: cultură, tradițiile și valorile naționale. Cultura și valorile pe care dorim să le promovăm prin politicile și strategiile dezvoltării sociale și economice durabile[4].

Paradigma educației reproductivă limitează calitatea educației, reduce posibilitatea sa de evoluție la deziderate și resursele actuale ale societății, ceea ce are consecințe negative pe termen mediu și lung, în special în cazul țărilor cu o dezvoltare socială (economică, politică etc.) limitată, care ar solicita promovarea educației ca pârghie a progresului social. Paradigma educației inovatoare elimină paradigma educației reproductivă în condițiile afirmării modelului cultural al societății informaționale și modelului politic al democrației. Are în vedere resursele strategice ale educației determinante pentru dezvoltarea societății, anticipând dezvoltarea în sens inovator. Țările care au adoptat această paradigmă au reușit să transforme educația într-o pârghie a progresului social, cu efecte fundamentale vizibile pe termen mediu și lung[5].

Deci, dezvoltarea calității în educație depinde de dezvoltarea societății, răspunde la cerințele societății (politice, ideologice, religioase, economice, culturale etc.), reproduce funcțiile și structurile principale ale societății. Calitatea educației reflectă calitatea societății, cu avantajele și dezavantajele, plusurile și minusurile obiective și subiective ale acesteia.

Asigurarea calității educației este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele[8].

Implementarea și dezvoltarea standardelor a fost monitorizată de mai mulți specialiști în domeniul educației și experți naționali din: Ministerul Educației, Agenția de Evaluare și Examinare, Consiliul Național de Atestare și Acreditare, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, Institutul de Științe ale Educației, gimnazii și licee din republică. Dezvoltarea standardelor a fost realizată cu sprijinul experților internaționali[3].

Standardele au fost validate de experți naționali și internaționali, peste 20 de instituții interesate fiind consultate și dându-și acordul privind calitatea lor.

Pentru implementarea standardelor vor fi elaborate instrumente de monitorizare și evaluare, care înainte de implementare, vor fi pilotate în școlile din Republica Moldova[6].

Standardele de calitate se aplică de toate instituțiile de învățământ din țară, indiferent de forma de proprietate (publică sau privată) și de modalitatea de finanțare, conform actelor normative în vigoare[6].

Toate celelalte standarde elaborate pentru diferite categorii de instituții de învățământ se vor fundamenta pe aceste standarde. Controlul aplicării Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ se va realiza de către Ministerul Educației.

Cum definim *standard*?

Standardul este un document stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează – pentru utilizări comune și repetate – reguli, linii directoare și caracteristici referitoare la activități și rezultatele acestora, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat [6].

În esență, standardele sunt formulări de obiective care definesc ceea ce părțile interesate trebuie să cunoască și să întreprindă în cadrul sistemului educației. Standardele sunt declarații generale care acoperă întreaga educație a copilului (de la învățământul primar până la universitate) și care specifică calitatea învățământului pentru dezvoltarea psihofizică confortabilă a acestuia[6].

Conceptul de standard educațional trebuie să fie asociat direct cu cel de criteriu de calitate a sistemului de învățământ. Îndeplinirea standarelor trebuie să fie criteriul de bază în aprecierea performanțelor fiecărei instituții de învățământ, clase și a fiecărui elev în parte [6].

Standardele de calitate sunt necesare pentru:

- a asigura elevilor mecanisme de soluționarea problemelor și luarea deciziilor care vizează direct viața lor școlară.
- pentru a permite elevilor să participe la procesul decizional referitor la toate aspectele vieții școlare.
- implicarea sistematică a familiei în procesul de luarea deciziilor cu privire la toate problemele ce vizează educația copiilor.
- pregătirea copiilor să faciliteze comunicarea și colaborarea între copiii de diferită origine etnică și culturală, să conviețuiască într-o societate interculturală bazată pe democrație.
- crearea condițiilor optime pentru realizarea și dezvoltarea potențialului propriu în cadrul procesului educațional, pentru toți copiii, indiferent de naționalitate, gen, origine și stare socială, apartenență politică sau religioasă și stare a sănătății [6].
- Deci, standardele de calitate au ca obiectiv să dezvolte calitatea în educație, să asigure echității în educație și îmbunătățirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii și să apropie nivelul de performanțe al instituțiilor de învățământ din cadrul sistemului educațional din diferite raioane ale Republicii Moldova.

Realizarea unui proces educațional de calitate, presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea instituției de învățământ, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și dispunerea cadrelor didactice și auxiliare calificate. Metodologia asigurării calității educației precizează că asigurarea calității educației este centrată preponderent pe rezultatele învățării. Rezultatele învățării sunt exprimate în termeni de cunoștințe, competențe, valori, atitudini care se obțin prin parcurgerea și finalizarea unui nivel de învățământ sau program de studiu.

Standardele de calitate sunt necesare pentru îmbunătățirea planificării și alocării resurselor la nivel de sistem, pentru monitorizarea progresului în vederea obținerii rezultatelor scontate ale învățării, pentru evaluarea rezultatelor obținute în vederea îmbunătățirii calității, eficienței, accesului și echității educației, la nivel de instituție de învățământ și la nivel de sistem. Datorită standardelor, evaluarea rezultatelor reformelor educației devine obiectivă[6].

Școala Prietenoasă Copilului (ȘPC) reprezintă o abordare holistică, de sistem pentru îmbunătățirea calității educației care plasează copilul în centrul reformei educaționale, care permite o implicare activă a familie și comunității în asigurarea unei educații de calitate. Standardele de calitate elaborate pentru școala prietenoasă copilului acoperă întregul sistem de activitate al instituției și urmărește obiectivele propuse[6]:

- 1) respectarea drepturilor fiecărui copil;
- 2) abordarea copilului ca un întreg, într-un context larg;
- 3) centrarea pe copil și pe familia acestuia;
- 4) sensibilitatea la gen;
- 5) promovarea calității rezultatelor academice;
- 6) fundamentarea educației pe viața reală și pe integrarea școlii în comunitate;
- 7) flexibilitatea și promovarea diversității;
- 8) asigurarea incluziunii și asigurarea egalității de șanse pentru toți copiii;
- 9) promovarea sănătății mentale și fizice a copilului;
- 10) acceptabilitatea și accesibilitatea programelor educaționale pentru fiecare copil;
- 11) consolidarea competențelor și statutului profesorilor;

Standardele nu au scopul de a pedepsi școlile, profesorii, copiii sau alte părți interesate care nu ating obiectivele stabilite, ci de a măsura și îndruma partea interesată să poată satisface (sau să depășească) standardele la un nivel minim. Dacă un standard nu este atins, există o posibilitate de a evalua situația și elabora modalități pentru părțile interesate de a atinge sau depăși standardele în viitor.

Standardele le permit părților interesate să evalueze calitatea sistemului lor de educație, să monitorizeze progresele în vederea atingerii sau depășirii standardelor și să evalueze eficiența reformelor. Suplimentar, standardele sistemului ȘPC pot fi utilizate pentru a încuraja responsabilitatea comună pentru dimensiunile ȘPC privind eficiența, sănătatea, siguranța și protecția, participarea, sensibilitatea la gen și la incluziune.

În mare parte, privind standardele unei Școli Prietenoase Copilului, sunt respectate în mod special, următoarele principii generale[6]:

1. Elaborarea și aprobarea standardelor de calitate pe baza consensului părților interesate – procesul de elaborare este transparent, asigură participarea tuturor părților interesate, pe baza interesului public, independent de orice interes specific și pornind de la respectarea regulilor standardizării educației în plan european și internațional;

2. Respectarea interesului superior al copilului – exprimă necesitatea coordonării tuturor acțiunilor, activităților realizate în mediul formal, informal și nonformal în interesul superior al copilului;

3. Complexitatea – exprimă cerința ca procesul de învățământ să fie organizat și să se desfășoare ținându-se cont de particularitățile de vârstă, sex, nivelul pregătirii anterioare, precum și de deosebirile individuale, de potențialul intelectual și fizic al fiecărui elev;

4. Descreșterea efectului de excludere socială – serviciilor educaționale oferite de școală trebuie să ducă la descreșterea excluderii sociale și la creșterea posibilității de participare socială;

5. Individualizarea (centrarea pe copil) – exprimă necesitatea adaptării conținuturilor și a strategiilor didactice la particularitățile psihofizice ale fiecărui copil, cât și la particularitățile de grup;

6. Abordarea inter/multidisciplinară – se asigură abordarea globală și unitară a copiilor cu cerințe educaționale speciale, în vederea evaluării lor corecte;

Managerii vor utiliza acest document pentru managementul calității educației, cadrele didactice vor utiliza acest document pentru proiectarea didactică, elaborarea și aplicarea tehnologiilor educaționale moderne, formarea și evaluarea competențelor elevilor. Elevii vor utiliza standardele pentru stabilirea obiectivelor de autoformare, planificarea carierei, conceperea strategiilor proprii de învățare. Părinții, comunitatea și factorii de decizie vor apela la standarde pentru monitorizarea calității procesului educațional.

Structura standardelor de calitate a fost creată cu scopul de a acoperi întreaga funcționare a instituțiilor de învățământ, inclusiv managementul, capacitatea instituțională (baza materială, resursa umană), curriculumul și procesul de învățământ. Standardele de calitate se structurează pe cinci dimensiuni fundamentale pentru sistemul educațional, așa cum au rezultat din conceptul de „Școală Prietenoasă Copilului”[6]:

1. Participarea democratică;
2. Incluziunea;
3. Eficiența educațională;
4. Sensibilitate la gen;
5. Sănătate, siguranță, protecție.

Fiecare dimensiune este structurată pe cele 3 domenii (Management, Capacitatea instituțională, Curriculum / proces educațional). În cadrul fiecărui domeniu, au fost formulați indicatori (ca repere observabile ale atingerii standardului, utilizate în măsurare și evaluare)[6].

Analizând literatura de specialitate, în loc de concluzie afirm că atât calitatea în educație, cât și standardele de calitate depind în mare parte de dezvoltarea societății și răspund la cerințele societății, fiind indispensabile parcurului educational, de asemenea reproduc funcțiile și structurile principale ale societății. Calitatea educației reflectă calitatea societății, cu avantajele și dezavantajele, plusurile și minusurile obiective și subiective ale acesteia. Standerdetele au ca obiectiv să dezvolte calitatea în educație, să asigure echității în educație și îmbunătățirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii și să apropie nivelul de performanțe al instituțiilor de învățământ din cadrul sistemului educațional din diferite raioane ale Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE

1. CIOLAN, L. *Proiectarea temelor integrate în cadrul curriculumului la decizia școlii*, în *Revista Învățământul primar*, nr. 1-2, 1999
2. DOGARU, M. *Calitatea în educație*, modul 6, București, 2011, <http://mentoraturban.pmu.ro/>
3. GRECU, M. *Calitatea europeană în educație*, „EDICT – Revista educației”, 2018. ISSN: 1582-909X
4. HANDRABURA, L. *Se regăsește educația de gen în școala prietenoasă copilului?*, *Revista Pro Didactica*, nr. 6, 2008, Chișinău p. 4. ISSN 1810-6455
5. JOSAN, S. *Lecții de management și calitatea educației*, în revista *Tribuna învățământului*, nr. 649, 2005.
6. Standarde de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului, Proiect, Chișinău 2013, http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_855_Standarde-calitate.pdf
7. MANEA, M. *Calitatea europeană în educație*, „EDICT – Revista educației”, 2017. ISSN: 1582-909X
8. TUȚĂ, S-M. *Educația de calitate – inovație și diversificare*, „EDICT – Revista educației”, 2018. ISSN: 1582-909X